

ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ФІРМ

Принцип для будь-якої діяльності, в тому числі і аудиторської, є основним правилом, відповідно до якого формуються усі інші положення та специфічні риси господарювання суб'єктів аудиту. Правильне визначення та розуміння сутності цих принципів дозволяє глибше розглядати роль суб'єктів аудиту у забезпеченні ефективного функціонування економіки.

Кодекс професійної етики аудиторів запроваджує п'ять фундаментальних принципів, дотримання яких дозволить виправдати значну відповідальність представників професії перед суспільством, а саме: принцип чесності (добročесності), принцип об'єктивності, принцип професійної компетентності та належної ретельності, принцип конфіденційності та принцип професійної поведінки. Однак, незважаючи на обов'язковість для дотримання, наведені принципи стосуються особистих і ділових якостей аудиторів-фахівців, і не у повній мірі відображають основні положення діяльності аудиторських фірм як господарюючих суб'єктів.

Наведені у Міжнародних стандартах методологічні принципи аудиту, такі як: планування аудиту, обґрунтованість аудиторських доказів, доцільність вибору методики аудиту, оформлення результатів перевірки, організація роботи залучених експертів і контроль якості перевірок, у деяких випадках можуть носити рекомендаційний характер. В такому випадку їх також не можна приймати за вихідне положення для кращого розуміння процесів, що відбуваються всередині аудиторської фірми під час провадження нею діяльності.

Аудиторська фірма є особливим суб'єктом аудиту, оскільки, за формою вона є юридичною особою, а отже, до неї також можна застосувати загальні принципи господарювання, що містяться у Господарському кодексі, зокрема: забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання, свобода підприємницької діяльності у визначених законом межах, вільний рух послуг на території України, обмеження державного регулювання економічних процесів для забезпечення добросовісної конкуренції у підприємстві, а також заборона незаконного втручання органів вла-

ди у господарські відносини. Такі постулати можна застосувати до будь-якого підприємства і вони у повній мірі не відображають характерні риси діяльності юридичних осіб саме на ринку аудиторських послуг.

Для кращого розуміння природи діяльності аудиторських фірм, а також для цілей наукової систематизації доцільно виділити окремі принципи, які б враховували усі концептуальні основи та правові особливості діяльності суб'єктів аудиту.

Першим таким принципом є принцип регламентації. Аудит як сфера підприємницької діяльності становить значний інтерес для суспільства, оскільки покликаний забезпечувати фінансову стабільність громадян і держави, а тому потребує жорсткої регламентації діяльності. Аудиторська фірма зобов'язана діяти виключно у правовому полі та спиратись на методичні вказівки національних і міжнародних професійних організацій. Крім того, для суб'єктів аудиту існує велика кількість обмежень у діяльності та чітко встановлений перелік послуг. Саме наявність системи нормативно-правового забезпечення та суворих вимог до вступу у професію є характерною рисою діяльності суб'єктів аудиту.

Другий принцип — це принцип професійної стандартизації. До працівників аудиторських фірм висуваються високі етичні вимоги, від них вимагається дотримання значної кількості норм поведінки під час виконання службових обов'язків, дотримання неупередженого ставлення до клієнта, а також підтримка належного рівня фахових знань та усвідомлення відповідальності за якість виконаної роботи.

Третім принципом виступає принцип зростання, або принцип економічної ефективності. Аудиторські фірми є суб'єктами підприємницької діяльності, які мають на меті отримання прибутку. Аудиторська фірма, як і будь-яке підприємство, зацікавлена у зростанні прибутковості та підвищенні ефективності діяльності. Проте вона може досягти цього лише шляхом дотримання найвищого рівня якості, забезпечення суспільної довіри, а також створенням і підтримкою позитивного іміджу компанії.

Четвертий принцип — принцип обертання. Аудиторська фірма не повинна довгий час співпрацювати із вузьким колом постійних замовників через те, що це може призвести до встановлення неформальних відносин між аудиторами та клієнтами і виступає загрозою незалежності. Слід проводити ротацію виконавців завдань з аудиту з метою недопущення виконання ними подібних завдань протягом довгого часу. Це дозволить аудиторам підвищити свою фахову компетентність і приведе до профе-

сійного зростання, коли працівник отримує досвід роботи на усіх етапах і процесах під час виконання аудиторського завдання.

П'ятим принципом є принцип професійної взаємодії. Аудиторські фірми під час прийняття нового замовлення на аудит обов'язково співпрацюють з попередніми аудиторами підприємства-клієнта, з метою виявлення фактів порушень норм законодавства та отримання додаткової інформації. Фахівці з аудиту об'єднуються у професійні спілки для вирішення проблемних питань практики та методології аудиту. Професійна спільнота також приймає до розгляду та обговорення проекти нормативних актів, для внесення пропозицій з їх удосконалення.

Наведені принципи характеризують найсуттєвіші особливості діяльності аудиторських фірм. Вони відображають характерні риси, які притаманні кожному суб'єкту аудиту і є не стільки вимогами до діяльності, а саме вихідними положеннями, які лежать в основі діяльності аудиторських фірм.

УДК 657.6

Юлія Слободяник,
д.е.н., професор кафедри бухгалтерського
обліку та аудиту,
Одеський національний економічний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ ВІДПОВІДНОСТІ

Державний аудит відповідності наразі став невід'ємною частиною повноважень вищих контрольних органів, оскільки сприяє прозорості державної влади, надаючи достовірну інформацію про те, яким чином здійснюється управління суспільними ресурсами. Ця форма державного аудиту передбачає перевірку того, наскільки об'єкт аудиту дотримується правил, законів, бюджетної резолюції, політик і процедур, встановлених або погоджених умов договору тощо.

У 2013 р. було оновлено III рівень Міжнародних стандартів державного аудиту ISSAI «Фундаментальні принципи державного аудиту», що поєднують фундаментальні принципи фінансового аудиту (financial audit), аудиту ефективності (performance audit) і аудиту відповідності (compliance audit). На грудень 2016 р. на XXII Конгресі INTOSAI заплановане прийняття оновленої версії ISSAI 4000 «Керівні принципи аудиту відповідності».